

LUPATA

Apare în fiecare zi de lucru.
Abonament: 1 an 24 cor., 6 luni 12 cor.,
3 luni 6 cor. — Româniz.: 1 an 40 cor.
— telefon Nr. 73-21. —

Proprietar: Dr. TEODOR MIHALI.
Director: Dr. ALEXANDRU VAIDA-VOEVOD.
Editor: Dr. AUREL VLAD.

Redacția și Administrația:
BUDAPESTA, VII., Rottentbillier-u. nr. 5/b t.
Inserțiuni după învoială.
Scrisori netruncate se retuză.

Criza croată.

Atunci era mare bucurie în tabăra partidelor coaliționiste. Polonyi — de câte ori se descopere vre-o încurcatură nouă, numele fatal al acestui ministru de-odinioară răsare ca prin farmec — Polonyi și Kossuth reușiseră să-i câștige pe „frații” Croați pentru apărarea constituției milenare a statului ungar împotriva sâmbriașilor Vienei, ai „drabanților” trădători de patrie.

Acelaș Supilo care astăzi e prezentat drept un politician fanfaron, reclamagiu, — atunci era bărbat de stat cu înalte calități politice, patriot integru, inspirat de cele mai sincere sentimente patriotice, căci atunci coaliția avea nevoie de ajutorul „fraților” Croați pentru a ajunge la cârma țării...

„Rezoluția dela Fiume”, în care Croaților li-se promitea marea și sarea, era considerată de un act de dreptate față de un popor-frate, care atâta vreme a fost neîndreptățit de Camarilla dela Viena.

Polonyi, autorul acestei rezoluții a căzut jertfă uneltirilor sale proprii înainte de ziua plății... Astăzi nu mai e la putere acest intrigant fără pereche pentru a putea încurca din nou situația. Raportul dintre coaliția maghiară și coaliția croată începe dară să se limpeziască.

Și limpezirea aceasta ne-a adus pe cap o criză nouă, de un caracter extrem de grav.

Croații nu cer decât respectarea drepturilor limbii croate. Cer să se steargă punctul prim al articolului patru din proiectul de lege relativ la pragmatica funcționarilor dela căile ferate, în care se spune:

§ 4. În serviciul căilor ferate nu pot fi primiți decât acei indivizi cari

a) sunt cetățeni ungari și stăpânesc limba maghiară...

Pe teritoriul Croației și Slavoniei, dispozițiile acestui punct nu au valoare în ce privește funcționarii dela căile ferate locale orașenești (și comunale).

În jurul acestui punct se învârtă astăzi criza. Croații, bazați pe legea 56 din 1868, care îi asigură limbii croate caracterul de limbă oficială pe teritoriul Croației și Slavoniei, bazați pe rezoluția dela Fiume, prin

care coaliția *recunoaște* acest drept, cer respectarea necondiționată a limbii lor.

Pentru aplanarea conflictului de mai multe zile se urmează tratative între cabinetul ungar și o delegație a deputaților croați. Conflictul, însă, în loc să se aplaneze, devine tot mai acut, mulțumită șovinismului guvernului, care crede, că a sosit timpul să disconsidere — și pe față — toate promisiunile făcute în vremele de nevoie grea.

Consfăturile ce au avut loc ieri după amiază între miniștrii Kossuth, Andrassy și Iosipovici, pe de-o parte, și deputații croați s'au terminat fără orice rezultat și se vor continua în cursul zilei de astăzi.

Atitudinea cabinetului ungar a dat naștere în sânul deputaților croați unui puternic curent de opoziție.

Deputații croați își dau seama de spiritul, ce domnește în sânul alegătorilor și a tuturor locuitorilor din Croația și Slavonia și sunt convinși, că dacă ar ceda, toată opinia publică din Croația și Slavonia s'ar ridică împotriva lor și ar provoca o criză internă, care ar avea cele mai triste urmări pentru țările lor.

Croații cer respectarea limbii lor și sunt hotărâți să ducă cea mai înverșunată luptă pentru recunoașterea — și în practică — a acestui drept.

„Țăranii croați văd, în țara lor, la căile ferate inscripții maghiare, pe cari nu le înțeleg” — a zis ieri în cuvintele Camerei banul Croației, contele Pejacevici către câțiva deputați din jurul său. „Aud, în țara lor, cum călăuzii strigă „kiszállni!” și nu înțeleg. Iar cei cari înțeleg limba maghiară, trebuie să asculte cum funcționarii maghiari își bat joc de țărănul croat, în țara lor”.

Și deputații croați sunt hotărâți să nu se mai mulțumească cu promisiuni deșarte.

În comunicatul lor oficial, publicat ieri seara, declară cu multă energie că în cazul când conflictul nu s'ar aplanat după dorința lor, vor citi în Camera ungară o declarație-protest și vor părăsi apoi sala de ședințe. În Zagrab vor convoca o mare adunare de protestare, în care vor anunța că-și depun cu toții mandatele. Camera ungară, în lipsa deputaților

croați, n'ar putea vota legea, sau chiar dacă ar vota-o, legea nu s'ar promulga în Croația.

Guvernul ungar ar fi nevoit să dissolve dieta croată, dar numai ca în noua dietă să intre un număr și mai mare de deputați cari sunt conduși de aceleași sentimente, cași actuala majoritate a dietei croate.

Ziua plății a sosit. Croații cer bani buni, nu se mai mulțumesc cu prolongări de cambii.

Promisiunea nouă. Așa dară după Rusaliu...

Ministrul de interne contele Andrassy a declarat în culorile parlamentului că după sărbătorile Rusaliilor va prezenta Camerei proiectele de lege relativ la garanțiile constituției...

În sfârșit un termen fix. Ar mai fi să ne spună și anul: după sărbătorile Rusaliilor din 1908, 1909 sau când?...

Unde e procurorul? „Pesti H-p”, în numărul său de astăzi are iarăși câteva informații foarte exacte. Zice anume că: „în adunarea dela Tășad (comitatul Hunedori) la propunerea deputatului Alexandru Vaida s'a primit o rezoluție prin care se desaproabă atitudinea episcopului Hossu și se decide convocarea unei adunări mari din Blaj unde să-și redacteze jalbele în scris și să le prezinte Majestății Sale!”

„Lucrurile acestea într-o adevăr nu se mai pot tolera; aici trebuie să intre în acțiune și guvernul!” — încheie apoi informațiile sale exacte.

Voinicoși, jupânii dela „P. H”, nu-i vorba...

Cauzele emigrării. În comitatul Aradului și al Bichișului au sosit zilele aceste mai bine de o mie de muncitori din Galiția, cari au fost angajați pe moșiile marilor proprietari din comitatele aceste: contele Károlyi Gyula (Macea), contele Zselénski Róbert (Ötvenes), contele Wenkheim Dénes (Bichiș) și alții.

Acești muncitori au fost importați de mari proprietari, pentru a nu împlini cererile îndreptățite ale muncitorilor de acasă...

Între asifel de împrejurări, firește, agenții sunt vina, că din țara aceasta fericită an de an emigrează în America sute de mii de cetățeni...

Libertatea de presă. În aceeaș vreme în care ministrul de justiție Günther declară, la ancheta presei, că nu e prieten al confişcărilor, în practică se desminte pe sine însuși.

Din ordinul procuraturii, organele polițiale s'au prezintat eri în tipografia ziarului „Népszava“, pentru a confisca o broșură, care tratează despre proiectul de lege al lui Darányi Náci... Ci-că broșura ar cuprinde „agitație împotriva claselor...“

Teoria și practica sunt două lucruri deosebite...

Sinoadele eparchiale.

După ziua deschiderii sinoadelor în care s'a vorbit de cătră toți despre marile primejdii cari amenință cu descărcare, sinoadele și-au intrat în ședințele ordinare în legendara lor ogașă. S'au discutat diferite chestiuni de diferite categorii și de diferită importanță. Despre lucruri *mar*i nu s'a vorbit nici la un sinod.

La Sibiu cea mai importantă chestiune care s'a sulevat din partea însuși I. P. S. Mitropolit, a fost „rezidirea“ seminarului Andreian din Sibiu.

„După ce în anul trecut, cu ajutorul lui Dzeu. — a zis Mitropolitul — am terminat zidirea bisericii catedrale, acum urmează să inițiem și rezidirea seminarului. La seminarul actual, care nu mai corăspunde trebuințelor actuale și care va trebui reparat, să i-se mai adauge o aripă, care ar costa 120.000 de coroane. Să nu se facă în alt loc a orașului un seminar nou, care ar costa 6—700.000 cor., o sumă din cale afară de mare într'o vreme ca aceasta, în care acei bani s'ar putea folosi cu mult mai bine la ajutorarea școalelor, ca acestea să nu recurgă la stat de unde să primească ajutoare numai în schimbul ingerinței în autonomia noastră bisericească.

Toată suflarea românească așteaptă cu nerăbdare ca această neapărată trebuință a bisericii și a școalei românești să fie în timpul cel mai scurt acoperită.

O altă chestiune, sulevată de cătră dl dr. P. Șpan, e reînființarea reuniunii învățărești din archidieceză. Dacă s'ar înțelege cum se cade că în unire stă puterea, o progresare ca aceasta n'ar trebui trăgănată multă vreme. Reuniunea aceasta ar aduce,

în niște vremi grele ca ale noastre, foloase incalculabile.

S'a mai vorbit apoi, ca în comisiile dela examenele de calificăție preoțească să figureze, pe lângă asesorii consistoriali, și alți bărbați, cu cunoștințe teologice, — apoi să se ia dispoziții, ca la examenele de maturitate dela școala comercială din Brașov să nu se mai întâmple, ca în anii din urmă, când s'au realizat progrese foarte slabe, — apoi, profesorii dela seminarul Andreian să fie împărțiți după secțiuni, ca să se știe, cari sunt profesori de teologie și cari de pedagogie, apoi să se saneze odată marea mizerie a catechizării, care e una dintre cele mai mari și mai neiertate greșeli. S'a mai constatat, că unii dintre protopopi își negliă cu desăvârșire datoria și s'a vorbit și despre starea, supt raportul material, al școlilor noastre, cerându-se, ca să se arate în procente numărul elevilor — și să se socotească, ce valoare reprezintă școlile toate din archidieceză.

Cam atâta dela Sibiu, unde până când scriem aceste rânduri nu știm să se fi terminat „agendele“.

Din sinodul de la **Arad** se ridică peste toate cele discutate și hotărâte energicul proiect de rezoluție împotriva proiectului lui Apponyi (pe care l-am publicat și noi) care însă e, durere, numai un „pium desiderium“ căci *archiereii nu vor merge la tron*. Nu pentru că nu ar fi bine și nu ar stărui din răspuțeri întreaga lume românească, ci pentru că... așa e fatalitatea. E greu să preținzi uneori imposibilul.

S'a mai discutat chestiunea concubinelor (la propunerea dlui V. Goldiș) și s'a hotărât ca să se roage guvernul să ia măsuri în contra acestei boale răspândite în țara întreagă. Dl Goldiș a făcut propunerea ca să se dea 15 stipendii din fondul preoțesc pentru teologii din Bihor, și să se ia măsurile cele mai urgente împotriva alcoolismului care seceră atâtea victime pretutindena.

Se hotărăște apoi: 1) înființarea unui post de referent-ajutor, care să inspecteze școlile, 2) școlile de repetiție să se combine cu cele economice, 3) clădirea unei sale de desemn și a unei sale de gimnastică la seminarul din Arad, 4) să se institue în fiecare protopresbiterat o comisie care să lucreze pentru crearea unui fond cultural bisericesc și să indemne comunele a urca salariile învățătorilor amăsurat hotărârei con-

gresului dela 1906 5) școalei de fete din Arad să i-se dea caracter de publicitate.

Sinodul din Caransebeș a ținut numai trei zile.

S'a hotărât ca consistorul mitropolitan să fie recercat a convoca congresul național în sesiune extraordinară pentru a se lua măsuri uniforme în întreaga mitropolie față de situația pe care o crează noua lege școlară. Apoi s'a hotărât: 1) în seminarul din Caransebeș să se propună muzica bisericească cu un rezultat mai bun, 2) să se introducă în secția teologică și studiul de drept public și privat, 3) candidații de preoție, după ce se sfințesc, să nu fie introduși în parohie până nu vor face o practică de 6 săptămâni în cancelaria protopresbiterală. Se mai discută chestiunea fondului M. de Trapșa, Amalia Trapșa și George Popovici și la propunerea dlui C. Brediceanu se votează recunoștință arhierilor pentru pașii făcuți întru apărarea școalelor.

Pe-aci să uit scrisoarea de spălare alui Burdia, de care ne-am ocupat ieri și despre care vorbim și azi la alt loc.

Deși n'am dat o iconă despre toate agendele cari s'au petrecut la sinoade, totuș am dat lucrurile cele mai de căpetenie. Din cele arătate rezultă că mai bine și-a înțeles chemarea sinodul din Arad care a adus mai multe hotărâri de mare importanță.

1) Astătoamnă a servit în capela română de aici un preot din dieceza Caransebeșului, care prin cântarea și prin oficierea lui a produs între cei prezenți la biserică o adâncă indignare. N. R.

ROMÂNIA.

O statistică a școalelor.

În serviciul statistice din ministerul de culte și instrucție s'a lucrat o statistică a învățământului secundar, profesional, universitar și special pe anul 1904—5.

După această statistică numărul școalelor de băieți este:

19 licee, 23 gimnazii (cu 4 clase), 4 seminarii (teologice), 5 școale normale (pedagogii), 10 școale comerciale, 2 școale de arte și meserii, 15 școale inferioare de meserii, 31 școale elementare de meserii, 2 școale inferioare de agricultură și meserii,

FOIȚA ZIARULUI „LUPTA“

Comoara lui Colceag.

(Urmare.)

Multă vreme nu s'a auzit pe moșia boerului decât clevetiri asupra nunții fetei lui Colceag cu feciorul Spânzului dela târlă.

„Auzi acolo, să-i cunune conașul Mitică!“ se mirau toți și nici vorbele rele n'au lipsit mai ales din partea fetelor tinere, cari urau pe Nina, pentru-că era mai frumoasă decât toate.

Dar când au auzit, că le-a dat boierul ca dar de nuntă și un loc în fundul grădinei, așa cât o aruncătură în lung și în lat, ca să-și măriască tinereii ograda, lumea s'a pus să-și răzbune pe binele altuia și a scornit câte și mai câte pe socoteala bieteii neveste, care era curată și la trup și la suflet, cum e ghiocul. Ba câte-o babă mai îndrăzneată îl trăgea de mânecă pe Costin și punându-i buzele ei zbircite și gura ei poancă la ureche, îi șoptea câte și mai câte mirozenii.

„Bagă de seamă puiu mătușii, că dacă ți-a plăcut frumosul, ți-ai făcut prea mult prieteni la casă. Nănașul ăsta e cam iubeș, cum era și tată-său, poartă-i de grijă la mielusea, să nu ți-o încarce lupul!“

Și câte d'astea la care Costin își făcea urechea toacă și pleca pe aci încolo.

De-i sta să asculte de toată lumea, apoi în tot minutul trebuie să te învârți în altă parte...

A trecut multă vreme fără ca fericirea la casa lui Colceag să aibă sfârșit. Moșneagul parcă mai ținiseră. Era câte ziulica numai voie și șagă, iar comoara lui nu știa de năcazuri, pentru-că și cele mărunte care le avea, i-le-a spulberat Costin, de când s'a așezat și el pe curte.

Nănașul trecea mereu prin partea locului, câteodată călare, altădată cu căroaia aia de umblă ca trăznetul fără cai și decâte ori trecea, totdeauna se lăsa în ograda să-și vază finii. Și așa un om de bun era nășucul Mitică, cum îi zicea Nina, că nu venea odată cu mâna goală, ba o năframă frumoasă cumpărată tocmai în târgul Bucureștiului, ba câți-va coși de stambă pentru rochii, mai o pereche frumoasă de cercei, ori o brățară dalea boereștile, dar mărgelă, beșici de spumă în toate culorile, de sclipeau la soare ca diamantele și ciorăpei cu pui și floricele și pantofi cusuți în fir și brodați cu fluturei și cu rujițe și pe toate vrea el să le probeze, pe gâtul fetei cum e laptele, pe mânăța ei cam arsă de soare, dar fragedă de poți să-i topești carnea pe limbă, pe piciorușul ei neumblat în ale păcatelor, dar îndrăcit și poftitor.

Și când da să plece nu se lăsa să nu o piște o lecuță ori de obrazul ei, în care-i

năvălia sângele de rușinoasă ce era, ori desânii ei ispititori, fără ca nevasta, care se uita mereu la Costin, să vază de cumva nu ia seama la nesocotința boerului, să cuteze să-i zică o vorbă. Zimbă silită un zimbet care se cunoștea, că nu-i al ei și nu-i din inimă.

Ea-l petrecea până la poartă și după ea veneau smeriți și cu pletele în bătaia vântului oamenii casei.

Ninei îi șoptea câteva vorbe așa de franțușești, că biata fată nu înțelegea nimica, iar celor doi țărani, cari stau smeriți în față-i, gata de a se prosterna înaintea lui la o poruncă din pleoape, le făcea un semn desprețuitor cu capul. Apoi se întorcea repede și spunea pe o limbă străină celui din căroaie ceva de rău, de ură, că prea vorbea îndârjit și prea repezia limba cu un ropot din fundul gâtului. — O ureche mai dibace putea prinde o vorbă urâtă *doi beet*, care ar vrea să zică două bestii, ce-i stau în cale.

Așa-s nănașii boerești. Pentru ei tot omu-i vită, dacă nu s'a născut în puf și n'a chelțuit prin străinătăți averea părintească și bogăția țării, căci de ei nu-i nici o pagubă dacă se întorc scofâlciți, supti de viață și storși de putere și de energie.

Căroaia o lua nebună peste câmpuri oprindu-se colo și colo la grupurile de muncitori, cari cu mânecile resfrânte, cu cămașa descheiată și cu teasta capului goală în ar-

3 școli superioare de agricultură, 7 școli elementare de agricultură.

Școli de fete sunt: 24 de școli profesionale, 9 școli secundare, 2 școli normale, 2 școli de menajiu și 2 școli de economie casnică.

În a. 1904/5 populația școlară a fost următoarea: 8223 în licee, 3712 în gimnazii, 826 în seminarii, 1084 pedagogi, 1379 comercialiști, 546 la arte și meserii, 1325 la școlile inferioare de meserii, 1150 la cele elementare de meserii, 137 la agric. și meserii, 161 la școlile inferioare de agricultură, 228 la școlile elementare de agricultură.

Fete au fost 5476, dintre cari 3802 la școlile profesionale.

Universități sunt două, una la Iași și alta la București.

La cea din București au terminat în 1904/5 38 de studenți facultatea de teologie, 238 cea de drept, 23 cea de litere, 32 cea de științe, 71 medicină.

La Iași 114 dreptul, 6 literile, 55 științele și medicina.

Fuziunea la Iași.

Fuziunea conservatoare nu s'a realizat încă în Capitala Moldovei.

Diferitele versiuni publicate în ziare asupra contopirii celor două ramuri conservatoare, nu spun ceva hotărât. Gazetele guvernului susțin, că fuziunea cluburilor conservatoare la Iași va fi foarte anevoioasă și va depinde de tactica Dlui Tache Ionescu, care a fost ales șeful partidului conservator din acest oraș.

Organul din localitate al acestui partid „Opinia“ zice, că fuziunea conservatoare din Iași va fi evenimentul săptămânii viitoare. Existența unui singur și mare partid conservator este un ideal mare și realizarea lui se așteaptă cu mare dragoste. Actual contopirea este hotărât pentru viitorul partidului conservator și în fața lui vor dispărea neînțelegerile.

Șița dogoritoare a soarelui frământau țărâna scaldată de sudoarea lor, pentru ca tot belșugul ei să-l împărășie domnișorii îmbuibăți, iar mulțimea asta proastă, lipsită de somn și de hodină să trăiască mulțumirea unei bucături mai bune.

Și pe urmă mai veneau înjurăturile vătășilor înstrăinați și fără milă și loviturile de biciu ale conașului Mitică, care-și făcea fală povestind prin alte țări de triburile de clăcași înjugate în loc de vite pe brazdă și schingiuite în lovituri de cnut, cum nu mai este la nimeni, pentru-că așa cere „civilizația și prestigiul rasei“ ori-cum am zice noi oameni blăjini și cu inimă bună, așa ni-e dată.

Ajuns acasă conașul Mitică s'a lănat, ca un lemn trântit pe o canapea de matase, nervos, plin de neastâmpăr, bătând cu picioarele și cu mâinile moalele pe care zăcea.

A apăsat cu degetul p'un nasture de fildeși înfipt în zid și când s'a deschis ușa și a intrat o femeie, alta decât țărancele, curată la îmbrăcăminte cu șorț și bonetă albă ca puful de găscă, cu mișcări ștregărești și cu vorbe îndrăcite, dându-i numai decât o flișcă peste nas boerului și trăgându-l de picior de pe canapea jos pe covorul înflorit și bogat, Mitică era slab și neputincios, fără nici o cutezanță și desbrăcat de orice autoritate în fața unei femei, care-l servia, ca ori care alta.

Un cuvânt sincer.

— *Lex Apponyi și Telegraful român* —

Nu cred și nu este de crezut, că există în metropoliia română din Ungaria și Transilvania, „preot român“ — „adevărat păstor sufleteș“ a cărui inimă să nu să sfășie de durere în fața legii lui Apponyi. — Pe cum asta nu o pot crede, tot asemenea nu pot crede, că există „inimă românească“ nepreocupată, care să nu aprobe ținuta deputaților naționaliști în fața acestei legi.

Ținuta deputaților noștri cu ocaziunea dezbaterii acestei legi, — lupta lor bărbătească, — cuvintele lor isvorite din inimi, în care arde focul iubirii neamului românesc, — au pătruns până la cele mai ascunse colibi românești.

Poporul român a învățat și mereu învață a-și cunoaște pe adevărații săi binevoitori A învățat poporul român să-i iubească pe „agitatori“ ca pe niște apostoli ai săi.

Voi alegeți neamului, — voi „agitatorii“, prin ținuta voastră v'ați făcut sălaş veșnic în inima fiecărui român de bine! „Marele guvern maghiar“, e mult prea pitic pentru a vă putea izgoni din sălaşurile aceste, — condeiele simbriașe ale presei jidovite a „marelui guvern“, sunt mult prea slabe pentru a putea depărta poporul românesc, de cătră voi „agitatorii“, a căror viață este concrescută cu viața poporului din care faceți parte! — În inima poporului român, convingerea — că până-când va avea astfel de „agitatori“ nu va peri, — a devenit credință tare, iar că poporul român va avea astfel de agitatori; — nu se mai poate trage la îndoială!

Dar să revin la obiectul meu.

Nu înțeleg și cu mine mulți nu vor înțelege poticnirile „Telegrafului Român“. — Abia tiecu „cazul Burdia“, când „Telegraf-Român“ îi făcu complimente denuciantului, trădătorului neamului, hulitorului bisericeii și al școlii noastre românești.

Acest fapt, — ca să nu-i zicem cum ar merita, — în urma declarației Excelenței Sale metropolitului Ioan Mețianu, că a fost

păreră particulară a „Telegrafului Român“ — din considerațiuni, l'am iertat. — Dar să se știe, — că iertându-l — nu l-am uitat! Nu!

Nu l-am uitat îndeosebi noi preoții români, cari „ex offo“ susținem din sărăcia noastră „Telegraful Român“!

Nu l-am uitat noi, cari trăim în nemijlocita apropiere a poporului român și cari mai bine decât ori și cine altul cunoaștem durerile, înclinările și aspirațiunile poporului român. Nu l-am uitat noi preoții români, cari am trebuit să ascundem acel număr al „Telegrafului Român“ din fața poporului conștient, — ca nu cumva văzând acesta, — cum „foaia oficioasă a Vlădiciei“, — tămăiază pe cel mai urgisit Român, — (căci poporul cunoaște pe Burdia — se vede — mai bine, decât „Telegraful Român“) — să i-se clatine încrederea în conducătorii vieții noastre bisericăști-școlare!

Se vede însă, că Telegraful Român nici nu voește, ca „cazul Burdia“ să se dea nitării în grabă. Ni-o dovedește aceasta Telegraful Român într'un număr mai recent în care scriind despre ședința Camerei magnaților, între altele, ne glăsuiește și următoarele cuvinte „de mângâiere“: „Este ultima luptă ce se poartă cu arme loiale și constituționale, în contra jignitorului proiect de lege, iar după ce va fi dată și această luptă, cum e de prevăzut, fără succes, nu ne va rămânea alta decât să ne plecăm în fața sorții, și să ne dorim tărie sufletească, de a putea goli fără primejdie și acest amar pahar ce ni se întinde“.

Stau și mă cuget, mă întreb, dar ră-puns nu aflu. — De ce, — pentru ce chiar organul oficios al Metropolei noastre, trebuie să fie primul care pune în mâna poporului român „acel pahar amar ce ni-se întinde“, spre a-l goli, — de ce și pentru ce se grăbește Telegraful Român să declare lupta de sfârșită?! Se teme doar Telegraful Român, că poporul român — mirosind încă „acel pahar amar“ — mai târziu nu-l va goli, ci îl va a-

„la ascultă Lenco, nu te obrăznic!“ îi zise el făcând pe supăratul; dar Lenca izbucni într'un răs ascuțit și isteric și-l mai netezi și cu pantoful pe frizură.

„Spune-i vătăfului, auzi, să mâne mâine pe Colceag și pe ginere-său la țârlă să-mi numere oile!“

„Dar p'a d'acasă s'o iee cu ei?“ — întrebă fata din casă, făcând un semn răutăcios cu capul.

Mitică o privi lung și silindu-se să apară grozav, o petrecu așa cu ochii înholbați, pînă la ușe. De aci fata i-a mai aruncat o privire batjocoritoare și i-a mai glăsuț un rând de vorbe drept răspuns la căutătura lui îndărjiță și hoțiască.

„Ei ce e, poți să zici, că nu ți-e dragă?“ Și-apoi a dispărut, cântând pe ganguri cât o 'ua gura: „S'a dus a mea iubită, s'a dus și m'a lăsat, cu inima zdrobită...“

Des de dimineață când cerul de abia prinsese în jos spre răsărit de soare o coajă subțire roșietică, Colceag cu ginere-său Costin urcau pe colnic spre țârla boerească. Pădurea era liniștită, pare că păzită de strigoii și de năluci, cari au închis-o într'o vrajă plină de farmece și de ispită.

Urcușul era obositor și cei doi țărani o mânău încet sprijinându-se în coadele topoarelor. Făcuseră o cale bună, dar mai aveau câteva păraie de călcat bărbătește. Cu vorba nu se prea îmbulziau nici unul, nici

altul. Și când tace omul cu altul, vorbește cu sine însuși. Se gândia Colceag la răutatea omenească, cum vreau boerii ăștia să stoarcă și sufletul din om. Nu i-a muncit el patruzeci de ani de-a rândul fără să se cunoască cu ceva, îi mai chinue și acum la pământ și atunci ce-o să-i mai facă? Să-i dea cu piciorul și să-l dea la o parte ca p'un lucru de nimica.

„Măi ce câni is boerii ăștia!“ își zicea bietul bătrân oftând.

Dar jalea lui Costin era și mai mare. Îl chinuia un gând, de i se rupea inima, nu cumva să-i facă boerul vr'o pozna p'acasă. Naș, naș dar prea venea des și prea cu multe daruri, prea schimba cu nevasta multe vorbe și cu el nici una și apoi femeea tineră e ca un copil, o câștigi lesne cu vorba, c'o păpușă, nu-i trebuie de toate câte i-a adus boierul Ninei.

Avea credință însă în jurământul fetei, că n'o să-l schimbe nici pe un ficior de crai, un jurământ știți dumneavoastră, care se face totdeauna și nu se ține nici-odată — și aceasta-l mai îmbuna și-i mai domolia durerea. Dar e mult până seara, trec ceasurile cu anevoie pentru omul îngândurat și în toi l lucrului, cum era muncit de gânduri negre și de năluciri năbădăioase aluat-o într'un suflet de vale cu toporul pe mână, fără să spuie cuiva o vorbă.

Când era hăt departe p'o muchie mai

runca în ochii aceiora, cari îi nesocotesc dorința lui !?

Căci dacă pentru Telegraful Român, lupta s'a sfârșit,—nu s'a sfârșit cea pentru poporul român !

Conferințele preoțești, comitelele parochiale, sinoadele parochiale și protopresbiterale glasul „dascălului român“, sutele de mii de glasuri românești, ridicate în nenumăratele adunări de protestare, — au cerut cu insistență, ca Arhiepiscopului bisericii noastre, — folosind toate armele legale contra proiectului de lege din chestiune, — dacă acela va fi votat), — să ducă jalba poporului la cel mai înalt for constituțional, să ceară cuvântul Capului încoronat. Făcând aceasta ne-am scos de sub osânda istoriei.

Iată deci pentru ce zic că pentru poporul român lupta nu s'a sfârșit.

Sau doar pentru Telegraful Român este lucru neloial și neconstituțional dacă poporul român cere să i se reclame deplul și la treptele tonului ?!

Sau doar glasul preotului, învățătorului și poporului român, n'a fost în stare să pătrundă pân' la înălțimea oficioasă a Telegrafului român ?!

Sau așa de mult nesocotește Telegraful Român dorința preoției care-l susține, sau nu știe Telegraful Român că aceea nu este numai o „dorință particulară“ a preoției române, ci a poporului român, care susține preoția ?!

Sau nu voește Telegraful Român să știe, că poporul român, care a învățat să-și iubească limba și legea lui românească, mai mult decât viața, are dreptul să pretindă dela conducătorii vieții lui bisericești-școlare, și că acei conducători dacă mai țin la ființa lor de conducători, au dorința de a împlini justele pretensiuni ale poporului ?!

Dacă toate acestea le știe Telegraful Român, pentru ce nesocotește dorința și voința poporului, grăbindu-să așa de tare cu desarmarea ?!

joasă, l'au zărit ciobanii, cum o tulia fără preget mânat de dorul tinereții.

„Hei, cine n'ar face așa să fi dat peste comoara lui Colceag“, își ziceau ei întărându-se cu umerii la trântă. Când n'ai ce iubi, când codru-i pustiu de dragoste, mai găsești și ei câte-o leacă de plăcere, scuturându-și măruntaiele și tăgârându-se în strânsori, până ce le înceată sufletul și cad pe verdeață ca copacul lovit de săcure la rădăcină.

Costin alerga pe coaste de vale, tăind drumul pe unde i venea mai deadreptul și când soarele mai privia încă lumea cam la două sulii din ascunzătoare, a dat cu ochii de albeața căsc oarei dela marginea șoselei, răsfațată toată în lumină.

Dar a mai zărit și pe conașul Mitică înălțuit parcă de nescai brațe albe în pragul casei, iar după ce s'a desfăcut un cap frumos de femeie, a rămas lipit de stâlpii ușei urmărind căroaia în care se urcase nașul și care pornise în goană pe lungul șoselei, ridicând în urmă-i un nor de colb, ce se înălța de pe pământ și acoperea lumina soarelui.

Costin părăsit de putere și lovit peste mijloc de o durere de parcă îl pocise, a căzut întins pe marginea cărării și n'a putut decât, să ridice toporul amenințând curtea boerească. Apoi și-a ascuns fața în palme și a plâns, cum ai plânge după un mort drag, de i-se rupea inima.

Aci, alătura colnicului în țelina udată de lacrimi Costin își îngropase fericirea.

(Urmează.)

N'am motive să mă îndoiesc că și cuvintele prin care Telegraful Român declară de încheiată lupta,— vor fi părerea particulară a Telegrafului Român. — Nutresc, și acum încă, mai multă stimă și încredere față de capii bisericii mele, — decât să pot crede că Arhiepiscopului bisericii ortodoxe române din Ungaria și Transilvania vor nesocoti voința și dorința poporului românesc !

Iar Telegraful Român ar face mult mai bune servicii ferindu-se de atâtea „păreri particulare“ prin care așa de mult nesocotește voința poporului, căci astfel de nesocotințe ușor produc înstrăinarea turmei de păstor, și această înstrăinare mai curând ori mai târziu aduc perirea păstorului (eo ipso și a Telegrafului) și după păstor perirea turmei.

Iar judecata istoriei nu se va putea ascunde sub masca „părerilor particulare“.

Dat din cel mai nou cerc protoprezbiteral în 15|V 1907.

Sărăcanul,
preot român neunit.

„Un excentric“.

Așa se numesc la noi cei cari nu umblă cu nasul prin nori, cei cari nu fac planuri la masa verde, cei cari nu fac cai verzi pe pereți și cei cari nu încăleacă pe Rosinanta și nu pornesc la bătaie cu morile de vânt.

Se poate face o paralelă între excentrici și între trădători de patrie: cei d'întâi sunt oameni cumiți ieșiți dintre Unguri (vă conjur să nu vă gândiți la dl Jancsó) cei de-al doilea oameni cumiți cari nu-s unguri (nu vă gândiți la protejatul d-lui Jancsó, la dl Alexics).

Despre trădători de patrie de sigur că nu mai e nimeni să nu știe câte și mai câte. Despre excentrici însă nu s'a vorbit nici odată. Terminul e nou. Il inventează și-l consacră ziarul „Az ujság“ de azi, care vorbește despre un merituos bărbat de școală maghiar, cu numele Rombauer Emil. Acest bărbat a fost 25 de ani de-a rândul director al liceului unguresc din Brașov unde și-a câștigat experiențe bogate în chestia de naționalități. Acum a ținut în Budapesta înaintea membrilor „societății gimnaziului practic“ o conferință despre: Naționalizarea și școala“. În acea conferință dl R. a zis:

Experiențele mele m'au convins că naționalitățile au învățat ungurește, dar Unguri nu s'au făcut—dimpotrivă: din aceștia au ieșit cei mai necruțători agitatori. Forțarea limbei maghiare și bașibuzucia nemotivată a funcționarilor dela administrație produce tocmai rezultatul contrar: se răscoală naționalitățile împotriva noastră. Apoi citește din Széchenyi la care s'au provocat toți deputații noștri și care afirmă același lucru. În sfârșit trage încheierea că singura cale care duce la cucerirea naționalităților e purtarea conciliantă față de ele. Ungurii ar trebui să învețe ei limbile naționalităților, pentru a se putea înțelege cu ele și a le câștiga simpatia.

Așa a vorbit acest „excentric“ cum îl numește „Ujság“-ul, care continuă: Merituosul bărbat de școală, a dovedit la tot cazul, o mare îndrăzneală când a cutezat să pășească cu astfel de convingeri.

De ce nu-l izgoniți pe nemernicul acesta care are obrazul să vorbească din convingere și din experiență ? Trebuie făcut imposibil, trebuie boicotat, căci altcum se

poate să fie bine în țară și atunci „politicianii gheșeftari, cum i-a numit principele moștenitor, și-au încheiat misiunea.

Burdia se spală.

În numărul nostru de ieri am scris deja despre încercările Ilustrității Sale de a se spăla de acuzele ce le ridicase împotriva bisericilor române, prezintând sinodului eparhial dela Caransebeș o scrisoare, care s'a citit și s'a luat la cunoștință în ședința de Marți a sinodului. Scrisoarea are următorul cuprins:

„Ilustrării Sale

Domnului Nicolae Popea, episcop diecezan
ca președinte al Sinodului eparhial
în Loc.

Ca fiu credincios și devotat bisericii drept măritoare române, căreia aparțin, mă simt dator pentru liniștirea opiniei publice românești, care m'a condamnat pentru niște comunicațiuni apărute în „Budapester Tageblatt“, să fac declarațiunea alăturată sub 1. pe care rog umilit să binevoiți a o comunica sinodului eparhial ca forul cel mai competent în afacerile bisericești diecezane.

Cu plăcere ași fi făcut această declarațiune în per oară înaintea Ven. Sinod eparhial, dar fiind prin agende oficioase foarte urgente împedecat a mă prezenta, o fac pe calea aceasta, rugând totodată a mi-se da concediu pe durata întreagă a sesiunii prezente.

Caransebeș, la 14 Maiu 1907.

Constantin Burdea m. p.
deputat sinodal.

Declarațiune:

În jurnalul „Budapester Tageblatt“ Nr. 240 din 2 Septembrie 1906, s'a publicat în urmarea comunicatelor făcute de mine, pasagiul următor:

„În conducerea adunărilor bisericești, în sinoade, congrese, institutele teologice și școalele confesionale, nu a fost pasivitate; aici s'a urmărit seducerea și ațitarea poporului român; aici s'au pregătit alegeri, cari au făcut posibilă ivirea agitatorilor naționaliști și antipatriotici în parlamentul Ungariei“.

Acest pasagiu n'a fost în comunicatele mele cătră acest jurnal și nici n'a putut fi deoarece eu încă am luat parte în corporațiunile bisericii noastre și nici când nu am experiat tendința seducerii și ațitării antipatriotice a poporului în aceste corporațiuni, prin urmare și cuprinsul pasagiului îl declar de neadevărat și neintemeiat.

Caransebeș, 14 Mai 1907.

Constantin Burdia m. p.
deputat sinodal.

Declarația aceasta a d-lui Burdia nu poate și nu va mulțumi pe nimeni.

Dl Burdia trebuia să facă declarația aceasta atunci când au apărut aceste minciuni în „Budapester Tagblatt“, făcându-l și acolo de minciună pe prietenul său Iulian Weiss

Până nu va apare declarația d-lui Burdia și în „Budapester Tagblatt“ că și streinii să știe că toate acuzele debitate de prietenul Ilustrității Sale sunt calomni infame, — situația d-lui Burdia rămâne cea veche.

Alegerile din Austria.

Interesarea cercurilor politice e îndreptată acum spre ziua de 23 Mai n., când vor avea loc balotagii în 168 cercuri. Socialiștii luptă în 105 cercuri, creștini-socialii în 53 cercuri. Ziua de 23 Mai va hotărâ, prin urmare, definitiv noua constelațiune a Reichsrathului. Pe baza experiențelor dela 14 Mai, se poate prezice cu multă probabilitate, că balotagiile vor ridica nu-

mărul mandatelor partidului social-creștin la 90—100, numărul mandatelor partidului social-democrat la 70—80.

Partidele și balotagiile.

În vederea balotagiilor, partidele au început să se sfătuiască în ce privește atitudinea lor față de candidații între cari se va da lupta.

Partidele radicale și progresiste au hotărât că-i vor sprijini pe social-democrați împotriva agrarilor; astfel și cehii tineri vor vota pentru candidații social democrați. În cercurile, unde lupta se dă între cehii tineri și cehii naționaliști social-democrații îi vor sprijini pe cehii tineri.

Comitetul executiv al partidului social-democrat a hotărât să propună membrilor săi ca la balotagii să voteze împotriva clericalilor și a creștin-socialilor. În urma acestei hotărâri e asigurată alegerea ministrului Derschatta.

Partidul creștin-social de asemenea s'a ocupat cu soarta balotagiilor, dar n'a adus încă nici o hotărâre definitivă. S'a declarat însă gata să intre în tratative cu partidele cetățenești.

Șefii partidelor germane liberale au ținut ieri o conferință la ministrul de culte Marchett, la care a asistat și ministrul Derschatta. S'au luat în discuție modalitățile fărâșării unui bloc nou, din care să facă parte partidul german progresist, partidul popular, partidul german liberal și partidul german agrar. Hotărâre definitivă nu se va aduce, însă, decât după balotagii.

Creștinii-socialii au ținut și ei o conferință, la care a asistat și ministrul-președinte Beck. În principiu s'a hotărât ca partidul la alegeri să ia poziție împotriva candidaților social-democrați.

Bloc conservativ.

Cercurile guvernamentale se ocupă, cu deosebită îngrijorare, de posibilitatea formării unui partid guvernamental împotriva social-democraților. Se zvonește că s'a luat deja inițiativa ca partidul centrului să fuzioneze cu partidul creștin-social de sub șefia primarului Lueger. Ambele partide ar dispune de 130—140 de deputați. Polonii, Cehii și Germanii clericali ar sprijini de asemenea guvernul, așa încât acesta ar dispune de 170—180 de voturi absolut sigure.

Obligativitatea votării.

La alegerile din Viena, dintre 366.429 de alegători 32.906 alegători nu s'au prezentat la urnă. Dintre voturile date 31.645 s'au dat pentru candidații liberali, 124.355 pentru social-democrați și 184.762 pentru creștin-socialii.

În Austria-de-jos e introdusă obligativitatea votării. Cei, cari nu se prezintă la urne și nu-și pot motiva, în mod plauzibil, absența, vor fi condamnați la amende în bani. Legea prevede următoarele cazuri de absentare motivată: boală; obligamentele funcției; petrecerea în afară de provincie, la care aparține cercul electoral; boala unui membru al familiei; vis major și întreruperea comunicației.

Luând toate aceste în considerare, „N. Fr. Presse“ constată, că în Viena au absentat dela urnă, *nemotivat*, vre-o 25.000 alegători, iar în celelalte cercuri electorale ale provinciei Austriei-de-jos vre-o 15.000

mii, cu totul dară vre-o 40.000 de alegători.

Cum se va proceda față de aceștia?

„N. Fr. Presse“ a făcut întrebare la locotenentia provinciei, care i-a dat următoarele lămuriri:

Se va porni cercetare împotriva tuturor celor, cari au absentat și se vor pedepsi toți cei cari nu pot invoca motive juste; firește, nu se va proceda cu toată rigoarea ci se vor impune amende de 1—10 coroane, conform stării materiale a alegătorilor.

BULETIN PARLAMENTAR.

Sedința Camerei.

Vineri 17 Mai n.

Oratorul cel d'întâi este astăzi dl Iuliu Maniu, care ține să-i facă proiectului o critică strict din punctul de vedere al intereselor și al interesaților, la cari se referă proiectul. Dar corul coaliției nu se lasă de obiceiul întreruperilor nici chiar după ce dl Brediceanu îi sp rîe, luându-i preste picior, cam așa:

— Măi! Când are să vă vină și vouă mintea? Acum odată vorbește și Maniu fără a atinge chestia de naționalități, care vă supără atât de mult. Voiți să-l provocați să vă vor ească și acum despre chestia de naționalități?

Președintele îi face atenți pe deputații cari fac întreruperile, că dacă vor urma tot așa înainte, le va face somațiuni nominale. Cel d'întâi, care se învrednicește de o somațiune ad personam e însuși Markos. Cine ar și putea fi altul?

De altfel Markos se învrednicește de această cinste și mai târziu, după ce tribuna președințială o ocupă Rakovsky.

Incolo o sedință incoloră, fără momente mai deosebite.

În timpul cât vorbește democratul Pethő, președintele Rakovsky abia poate să facă liniște, fiindcă oratorul replică la toate întreruperile și ține pauze lungi, lăsând să se încingă conversații, pe cari le întetește îndeosebi Ugron.

Sedința se deschide la orele 10 a. m.

Preșe inte: *Iuliu Justh* apoi *Rakovsky*.

Din partea guvernului sunt prezenți: *Wekerle Darányi*, *Jekelfalussy*, *Josipovich*.

Din partidul naționaliștilor: *Coriolan Brediceanu*, *Iuliu Maniu*, *Aurel Vlad*, *Milan Hodza*, *D. Mușitzky*, *I. Manoilovici*.

Se cetește și verifică procesul verbal al sedinței trecute.

Se resolvesc propunerile și înștiințările președintelui.

Se urmează desbaterea generală asupra proiectului de lege despre servitori.

Inliu Maniu: Considerațiile, cari mă îndeamnă atât pe mine, cât și partidul, din care am onorul să fac parte, ca să respingem acest proiect de lege, sunt în parte de o natură politică, iar de altă parte sunt considerații, cari isvoresc din însuși proiectul.

Considerând proiectul din punct de vedere politic, dați-mi voie să vă reamintesc, că atunci, când am luat pentru întâia dată cuvântul în Camera aceasta, indicând ținuta partidului din care fac parte, față de Coaliție, am declarat, că noi vom da guvernului mijloacele și posibilitatea de a-și îndeplini problemele politice, pe cari le-a luat asupra sa și să realizeze toate acele dispoziții cu caracterul transitor al acestui guvern.

Vă aduceți aminte, că abstrăgând dela precizarea vederilor partidului nostru, nu

am împiedecat nici votarea budgetului nici a altor necesități de stat...

Voci: Fiindcă nu ați putut!

Iuliu Maniu: V'am dovedit de repetite ori că dacă am fi voit să o facem, am fi putut. Ba unele dispoziții legislative știți că au întrunit chiar și votul nostru.

Dar apropiindu-se tot mai mult timpul, până la care guvernul a promis să-și resolve problemele, trebuie să constatăm că nu are intenție, ori dacă voiți, nu are intenția serioasă de a le rezolva.

În toate dispozițiile, câte le-a făcut guvernul până aci, eu nu văd, decât un fel de asigurare în interesul unei clase și a unei rase pentru eventualitatea, când coaliția ar fi totuși nevoită ca să satisfacă îndatoririlor pe cari le-a luat chiar asupra sa. — Eu aș pretinde dela guvernul actual și dela coaliție, ca schimbând eticheta puterii, să-și schimbe și conținutul și să deschidă cărări noi pentru o mai spornică validitate a forțelor concentrate în stat. În schimb, însă, văd, că guvernul și coaliția, se târâe pe căcări bătătorite și își perde timpul cu o activitate de cârpaci.

Bine! dar nu vi-se îmbie destul teren, ca să creați lucruri trainice?

D-Voastră ați primit să faceți reforma sufragiului universal. Asta e una.

Dar pentru a se face această reformă știți bine, că trebuie să se reguleze, să se codifice mai întâi dreptul de întrunire. Nu ați făcut nici una, nici alta. Ați pierdut timpul cu o activitate de cârpaci.

Președinte le: Îl rog pe dl deputat să revină la chestie.

Inliu Maniu: Voi intra în chestie numai decât. Dar voiam să lămuresc considerațiile politice, pentru cari trebuia să respingem noi proiectul. Dar chestia siguranței publice? Dar chestia emigrărilor? Noi che.ții cari așteaptă rezolvire. Ce ați făcut însă? Nimic.

Care este problema parlamentului? Este, ca să reguleze în anumite direcții modalitățile și organele manifestării suveranității statului. Iar, după a mea părere, cel puțin, dacă un parlament a ajuns la conștiința aceea, că sistemul reprezentativ de astăzi nu este expresiunea potrivită a voinței poporului, atunci acest parlament nu mai este chemat a legifera asupra raporturilor dintre deosebitele sfere de interese, cari sunt în stat. Aceasta și întru cât privește proiectul actual,

Atât pentru considerațiile politice, cari ne determină să respingem proiectul.

Ideile fundamentale ale proiectului sunt: A se asigura proprietarii, ca că nu rămână fără servitori pe un timp, când brațele muncitoare trebuiesc plătite și de altfel atât de scump; a doua idee fundamentală este să fie absolvați proprietarii de sub orice urmări ale unor fapte, pe cari proiectul vrea să le pună sub așa poreclita disciplină din casă. Pentru acest sfârșit se proiectează restrângerea dreptului de strămutarea domiciliului și interzicerea primirii oaspeților, apoi chestia vătămării de onoare.

Toate chestiile acestea, așa, după cum se contemplează a se legifera prin proiectul actual, vedem că vor servi spre restrângerea libertății personale, pentru care motiv le perhorescăm cu toată puterea convingerii.

Oratorul critică apoi unele dispoziții speciale ale proiectului și declară că îl respinge.

Barnaba Buday: Oratorii cari au precedat an exhaustat deja proiectul de față, lămurindu-l atât din punctul de vedere al proprietarilor precum și din punctul de vedere al servitorilor. Dorește, totuși, a adăuga câte ceva la cele ce s'au spus.

La obiecțiunile, cari i s'au făcut proiectului, a răspuns în mare parte deputatul Návay.

Oratorul dorește să completeze spusele lui Návay și dorește să răstoarne în întâiul loc imputarea ce i-se face parlamentului actual, că nu sunt reprezentați întrânsul servitorii și că nu este cu cale a se face o lege privitoare la servitori, fără a-i întreba

și pe dâșii. Durere, oricine, dacă va fi sincer, va trebui să spună, că în Ungaria servitorii nu sunt nici pe departe capabili, să înțeleagă o lege și să-și înțeleagă chiar interesele lor astfel, ca să le știe concretiza într'o formă, care ar putea să determine legislația în o direcție sau în alta. De altă parte nu poate să spună nimeni, că proprietarii din Ungaria nu ar ținea cont și de interesele lor. Din contră, proprietarii au dovedit totdeauna destulă abnegațiune. Și atunci chiar, când ei au solicitat legea aceea pentru a o înlocui pe cea veche, de acum douăzeci de ani, ei și-au dat sama, că reformele cari vor fi a se face, vor trebui să țină cont de curentul de idei modern, mai mult, ori mai puțin socialist și au știut, că reforma va trebui să aducă dispoziții în favorul oamenilor mici și săraci, al servitorilor, favoruri, cari însă le vor impune proprietarilor sarcini noi. În schimbul acestor sarcini proprietarii s'au așteptat să înceteze cel puțin acum anumite anomalii, cari ar fi trebuit să fie sanate cu mult înainte.

Primește proiectul.

Ministrul de agricultură Darányi: Se plânge, că în publicitate, în ziare, pe urmă și în parlament i s'au dat proiectului său de lege despre servitori porecle de batjocură, ca: legea iobăgiei, legea dereșului, legea sclavagiului... Critice i se fac berechet, dar când cauți să vezi, ce critice, iese la iveală, că acei cari critică uneori nici n'au cetit textul proiectului. Iar alții n'au cetit nici legea veche despre servitori, pentru că se războiesc crâncen cu dispoziții, cari de mai bine decât 30 ani au putere de lege. Acest mod de a critica o lege e foarte ușor și poate să fie o boală unguească. Ministrul mărturisește, că și lui i s'a întâmplat uneori, de s'a molipsit și el de boala aceasta; dar nu cu astfel de critice se poate îndrepta o lege.

Il desolează, că și intențiile cele mai sincere, intenții de bunăvoință se răstălmăcesc cu patimă și cu dușmănie.

Cât pentru îndreptări declară și acum, că în cazul desbaterii pe paragrafi este dispus a accepta toate modificările posibile cari îi vor părea salutare pentru cauză. Iar cât pentru acei cari îi dușmănesc proiectul zice, că îi cunoaște.

Nu numai în această chestie, ci și în altele, pe toată linia sunt contra activității guvernului. Primește lupta cu aceștia și în ce privește proiectul și este hotărât a-l duce la isbândă, cu ei dacă vor voi, dar și contra lor, dacă nu își vor schimba dispozițiile.

A. Pethő: Fixează o imputare pe care ministrul Darányi i-a făcut-o socialistului Mezőffi, că Mezőffi nu ar putea vorbi în numele servitorilor și că nu îl poate socoti ca pe un reprezentant al servitorilor fiindcă Mezőffi nu are un mandat dela servitori.

Aceasta este părerea d-lui ministru. Dar acei, cari apără interesele proprietarilor, au un mandat din partea proprietarilor? Ori, nu se va mai putea rosti în acest parlament nici un cuvânt pentru oarecare interes, numai așa, dacă se va aduce un mandat special dela acei, pe cari îi poate atinge acel interes.

Di raportor pledând pentru proiect, s'a afirmat un proroc foarte slab atunci, când a prorocit căderea socialismului. Cu o zi în urmă ni-au sosit din Austria știri, că socialității au raportat biruințe strălucite.

Declară, că respinge proiectul.

Se fixează ordinea de zi a ședinței următoare:

1. Propunerile președintelui.

2. Urmarea desbaterii asupra legii servitorilor.

Ședința cea mai apropiată se va ținea **Sâmbătă, la 18 Mai st. n.** la orele 10 a. m.

Ședința se ridică la orele 2 p. m.

Cronica externă.

Legăturile britano-germane.

Ministrul englez de rezboi, Haldane a ținut cu ocazia unei demonstrație liberale o vorbire publică în sala teatrului dela Alexandra-Palace.

Haldane și-a exprimat mulțumirea, că relațiile, ce le are Anglia pe continent, sunt amicale, mai ales cele cu Franța și cu Rusia.

Intru-cât privesc legăturile britano-germane oratorul și-a exprimat speranța, că aceste legături vor deveni în curând tot așa de prietenești, ca și cu celelalte state. Intre Germania și Anglia există o rivalitate comercială, care este ațâțată mai mult de o specie de jurnaliști, pe cari îi crede în minoritate, cari cred, că fac servicii Statului prin aceea, că exagerează din incidentul oricărui caz neînsemnat. În ambele state există oameni nervoși, cari cred, că statul contrar intenționează să-i atace.

Haldane a arătat apoi, că ziariștii încearcă să ațâțe opinia publică în contra Germaniei în tocmai, cum au făcut-o împotriva Franței în chestia Dreyfus. Ministrul speră, că în curând se va lăți asupra întregului glob politica unor înțelegeri mai bune.

Vorbirea lui a fost subliniată de aplauze.

*

Intoarcerea vizitei ziariștilor englezi colegilor lor germani.

Ziariștii englezi vor porni în Germania pentru a înapoia vizita colegilor lor, pe un vapor pus la dispoziție de societatea „Nord-deutscher Lloyd“, care va începe cam la 26 Mai la Dover.

Un tren special va aduce pe englezi la Bremen și la Hamburg, unde se vor aranja festivale în onoarea lor. În Berlin vor vizita în automobile cartierele lucrătorilor și li-se va oferi un banchet în grădina zoologică. Cancelarul Germaniei prințul de Bülow va invita pe oaspeți la un „Garden party“ în parcul palatului.

La 31 Mai vor asista în Postdam la marea festivitate militară de primăvară. Împăratul Vilhelm îi va reține ca oaspeți în Potsdam.

Pe cum se vede relațiile germano-engleze încep a se îndulci.

Evenimentele în Rusia.

În decursul examenelor dela academia militară de medicină din Petersburg câțiva studenți au pătruns în sala de examene și au împrăștiat un fel de lichid cu miros urit așa încât examenele au trebuit să fie suspendate.

În urma acestui caz ministrul de război a ordonat închiderea academiei până la toamnă.

Adunarea dela Vârșeț

Partidul constituțional, în unire cu partidul kossuthist, dorind să înfrângă mișcarea „pan-germană“ din Bănat, au convocat o mare adunare poporală la Vârșeț, pe ziua de 12 Mai n.

Ziarele maghiare, în rapoartele lor s'au grăbit să trâmbițe în lumea largă ce succes neașteptat a avut această adunare,—cum cei adunați au desaprobat atitudinea agitatorilor pangermani; cum pe conducătorul Heegn l'au huiduit și alte—minciuni brevetate.

Pentru a arăta din nou de ce mijloace se folosește cinstita coaliție când e vorba de seducerea masselor mari, extragem din o corespondență mai lungă ce-o primim de la un cititor care a asistat la adunare,—părțile ce se refer la adunare.

Vârșeț, 12 Maiu n.

La adunarea aceasta au luat parte vre-o 700 de cetățeni, dintre cari vre-o 450 pangermani, în frunte cu conducătorul lor D-l Heegn.

Trei chestiuni erau la ordinea zilei: Ta-

riful vamal autonom; sufragiul universal și mișcarea pangermană din Bănat. Oratori oficioși au fost deputații Steiner Ferencz, Dobroszlav Péter și Hajdu Frigyes și advocații Dr. Muth Gaspar și Dimitrievici. Peste tariful vamal autonom și sufragiul universal s'a trecut în liniște; discursurile relative la sufocarea mișcării pangermane au provocat însă proteste zgomotoase. La pomenirea numelui contelui Apponyi (apostolul dela Lovrin) cei de față au izbucnit în strigăte de abzug.

Oratorul, între multe alte bazaconii, a spus că Germanii cari și până acum au fost patrioți buni și au mers umăr la umăr cu Maghiarii, trebuie să fie mai ales acum de partea Maghiarilor, când patria e în pericol fiindcă Românii vor să rupă Ardealul de către Ungaria și să-l anexeze României (!!)

Di Heegn a voit să răspundă acestor dni veniți aci, dar președintele nu i-a permis să vorbiască, pe motiv că nu s'a anunțat la timp; totuși l-a liniștit cu aceea, că după mântuirea programului, îi va da cuvântul.—Și ce credeți că s'a întâmplat? La sfârșitul programului, președintele, în loc să fi dat cuvântul dlui Heegn — conform promisiunii sale — în grabă mare a declarat adunarea de închisă, iară domni cei mari cari au venit aici și în a căror onoare se aranjase și un concert împreună cu dans, cu toată iuțea și-au adunat — zdrențele, părăsind localul de adunare și ducându-se la restaurantul dela gară, de unde apoi cu trenul cel mai apropiat au părăsit orașul.

Publicul adunat, deși indignat că pe dl Heegn nu l-au lăsat să vorbească, s'a retras și împrăștiat în ordine.

Observ, cumcă tot în onoarea deputaților acestora s'a dat și un banchet, la care n'au luat parte decât mult 60 de persoane, între aceștia 10—15 oficioși, ceilalți toți jidani. — Numai 5, zi: *cinci* nemți veritabili au luat parte, și și aceștia — dupăcum singuri afirmă — au fost seduși.

După ridicarea adunării, am avut ocazie să vorbesc cu un neamț pe care de 20 ani îl cunosc și care până azi a fost cel mai aprig kossuthist. Intre altele mi-a zis, că pășirea revoltătoare a numiților deputați nu au servit de fel cauzei, din contră, a turnat ulei pe foc, că și dânsul de azi înainte va aparține partidului național german.

În urma celor întâmplate, așa cred, că deputații cari au fost aici și-au fugit fără rost, nu vor mai avea voie să mai vină la Vârșeț.

FRANZ JOSEF Apă purgativă

In contra constipației și urmările ei.

ȘTIRILE ZILEI.

Vineri, 17 Mai.

3/16 Mai în Viena. *Colonia și tinerimea română din Viena a adresat deputatului dr. Alexandru Vaida următoarea telegramă;*

„Adunați întru serbarea zilei mărețe de 3/16 Mai, trimitem admirațiunea noastră falnicului deputat al munților“.

La adresa dlui Dr. T. Mihali președintele clubului partidului naționalist a sosit următoarea telegramă: „Neșovăiților luptători pentru drepturile poporului nostru trimitem la 3/16 Maiu salutul nostru de admirațiune. Colonia și tinerimea română din Viena.

Redacției noastre i-a telegrafat:

„Adunați întru serbarea zilei mă-

rețe de 3/16 Mai dorim „Luptei“ neobosite întru apărarea drepturilor naționale prosperare și izbândă“.

— 6/13 Maiu. Ziua de 3/16 Maiu ni-a adus în redacție câțiva oaspeți iubiti... Deputații români, cari se află în Capitală, au venit în mijlocul nostru pentru a petrece împreună câteva clipe senine și românești.

Intâmplarea a voit ca în această zi să apară numărul al 100-lea al ziarului „Lupta“, iar procuratura ca în aceeași zi să ni-se înmâneze hârtia, prin care redactul nostru e pus sub acuză „pentru agitație“ împotriva națiunii maghiare“ săvârșită prin publicarea articolului „Idea de stat“ din numărul 4...

— **Candidat de notar**, află numai decât aplicare în cancelaria notarială din comuna Șugag, com. Sibiuu. Salar lunar 60 cor. și venite laterale. A se adresa d-lui notar Simion Ianculescu în Șugag.

— **Deputat sinucigaș**. Deputatul kossuthist Filep Albert, ales în cercul electoral Ghernesig (com. Murăș-Turda) s'a sinuciseri în comuna Maros-szent-király, în vârstă de 80 ani.

Suferea de o boală grea și durerile cumplite l-au făcut să-și tragă un glonte în creeri.

— **Dl N. Iorga** va candida cu ocazia apropiatelor alegeri pentru Camera deputaților, la colegiul al II-lea din Iași și Botoșani, cu program naționalist-democrat.

— **Reuniunea de cântări din Sibiuu**, a dat aseară, Joi, primul concert sub conducerea noului ei dirigent domnul Augustin Bena.

— **Din Brașov**. Cetim în „Neamul românesc“: „Societățile de lectură dela gimnaziul românesc și școala comercială din Brașov și-au ținut împreună ședința publică din anul acesta... Au fost 76 de persoane din 12.000 de locuitori Români ai acestui oraș care ar fi merit pentru lucruri și manifestări mai frumoase“.

— **Lăudăroșia lui Apponyi**. Un cititor ne scrie: În discursul său răspuns, contele Apponyi a afirmat că proiectul despre salarizarea învățătorilor e produsul geniului maghiar. Că cine e acest geniu a spus-o tot d-sa, când și-a prezentat proiectul Camerei, declarând, că și-a pus în el toată iubirea de neam.

Ne declară dară însuși, fără doar și poate, că d-sa e un geniu. Această lipsă de modestie, ca să nu zicem mai mult, să ne ierte, dar nu face cinste nici unui ministru și cu atât mai puțin unui ministru de culte. Unde ați văzut genii să trâmbezeze, când își dau la lumină operele, că acestea sunt produsele unui geniu? A crezut poate că publicul e atât de naiv, încât la auzirea acestei revelații să-și plece genuchi? Sau poate dl Apponyi, dimpotrivă, și-a cunoscut de sigur mai bine publicul și de aceea și-a permis această afirmare?

Boala grandomaniei nu grasează nicăieri în așa măsură ca la compatrioții nostri. Un ministru cult, cu adevărat de culte, ar avea datoria să caute a o vindeca, iar nu a o potența, premergând însuși cu astfel de exemple. Ministrul nostru de culte a arătat, că nici el nu se poate ridica în această privință mai sus decât mulțimea.

Să-și însemne dl ministru, că pecetea geniului o dă opera însăși și ideile depuse în ea, iar nu părerea autorului despre sine. Altmintrelea am avea în patria noastră câte capete atâți genii. Și să-și mai însemne, că geniile se manifestă în legislațiune în opere umanitare, iar nu în violarea libertății cugetării și a tot, ce are mai sfânt un popor.

— **li doare**. Rar s'ar putea găsi vr'o foaie străină care să scrie, proprio motu, bine despre Unguri. Asta-i în firea lucrurilor. Dar asta-i doare. Și doare acum că o revistă din America, „The Illustrated Buffalo Express“, care se tipărește în o jumătate de milion de exemplare, îi descrie pe ungurii din America în culori foarte negre. Anume zice despre ei că fac America de rușine și că trebuie luate măsuri ca să-i americanizeze căci altcum îi vor europeaniza (în înțelesul cel mai rău) ei pe americani.

— **A apărut Poporul Român**, Nr. 19, organul poporal al partidului național român. Abonament 4 cor. pe an. Cuprins: Sărbătoarea deșteptării (3 Maiu); Adunarea de pe câmpul libertății; Amintiri din copilărie IX; Școala nemțească de V. G. Borgovan; Din România; Din Bucovina; Glasul poporului; Din Almaj; Către archierei și cătră frunțașii națiunii; Din Mehadia; Versuri închinare jupânului Rosenthal de An. Vucu; Sinoadele eparchiale ale bisericii Române ortodoxe; Răvaș politic; Ședințele Camerei magnaților și deputaților; Impărăția temnițelor de Ion Macarie; Corespondență din Prilog; Noi lege avem de Teodor Luncan plugar; Alegerile din Austria; Știrile săptămânei; Concert în Horleni; Pentru ceasurile de odihnă; La plug, poetul de A. Leca; Pățania unei cărți pe pământul Românilor, de Lucian Bolcaș; Economie; Ingrijirda vitelor.

— **Procesul unui deputat**. Ziarul social-democraților internaționali „Világszabadság“, în numărul dela 23 Iunie 1906 îl atacase pe deputatul socialist național Mezöfi Vilmos, că e un „om întinat, stricat până în măruntaie“.

Mezöfi a pornit pentru acest articol proces împotriva lui Takács, autorul articolului. Desbaterea procesului a avut loc eri și s'a sfârșit cu condamnarea lui Takács la o lună închisoare și 200 coroane amendă. Takács ceruse tribunalului voie să-și dovedească afirmările a anunțat prin avocatul său un șir întreg de martori cari vor dovedi că Mezöfi a delapidat banii partidului socialist reorganizat; a falsificat registrele partidului; a jurat strâmb (pentru care fapt s'a și pornit împotriva lui cercetare); că a siluit fetele cari erau angajate în serviciul lui și altele multe.

La cererea lui Mezöfi („care cu lacrimi în ochi și-a înaintat rugăminteaa aceasta“ — zice „Népszava“), tribunalul n'a admis procedura de dovedire, ci l'a condamnat pe Takacs pentru calomnie.

Apărătorul acuzatului a anunțat apel la Curtea de casație.

— **Lumina**, foaia lui Kossuth și a lui Salusinszky, publică în No. 19 două articole: „Dumineca Tomii“ și „Pentru alegătorii din cercul Caransebeșului“. Deși nu sunt semnate, nu e greu a afla că autorul lor e dl dr. Petru Ionescu, fost profesor la seminarul din Caransebeș, actualmente funcționar la ministerul de culte.

— **Din ziarul „Szabadság“** (din America). «Dacă Alexandru Vaida ar atârna de un felinar, deputații naționaliști n'ar mai putea să-i defaime pe Unguri. Nu vă fie frică de osânda lunei civilizate, fraților din Ungaria! Față de un păcătos atât de depravat nu trebuie să ai nici o considerație de milă, sau de umanitate!»

De sigur! Altcum ce-ar mai avea interesant Europa?

— **Faust**. Partea a II-a a tragediei lui Goethe e de sigur cea mai grea piesă de reprezentat din lumea întreagă. Burgtheatru din Viena a încercat și cu un succes destul de mare, reprezentarea acestei părți, care a avut loc Marți seara. Reprezintația a durat dela 7—12 și jum. noaptea.

„Publicul, zice N. F. Presse, a fost puțin emoționat și zgârcit în aplauze“.

Așa pătesc multe premiere. Dar succesul unei piese nu atârna todeauna de premieră.

— **Hlinka la Papa**. Deputatul slovac Andreiu Hlinka, preot, care e condamnat la 2 ani închisoare pentru „agitație“, a anunțat judicatura regească că vrea să călătorească la Roma. Eri a și plecat. Hlinka va arăta Papei situația Slovacilor sub raportul bisericesc neuitând să amintească de persecuțiile cărora sunt supuși în Ungarie corifeii naționalităților.

— **Comuna Coștei** (Kustély) comitatul Timis, în 23 Maiu a. c., st. n., la 9 ore dim., dă în arendă vânatul de pe teritoriul său de circa 8400 jugh. precum și complexul pe care-l posedă în hotarul lamului în mărime de 460 jugh. — pentru timpul din 1 Aug. 1907 până în 31 Iulie 1913, pe lângă prețul de esclamare de 150 cor. pentru hotarul Coșteiului și de 20 cor. pentru proprietatea sa din hotarul lamului.

A. RAZA

croitor,

anunță că și-a deschis atelier
în Budapesta, V. Strada Nádor 28
... vis-à-vis de palatul bursei ...

Il recomandăm pe dl A. Raza, care este Italian și a avut mai înainte atelier în București, atențiunii și sprijinului P. T. Public Român.

Economie.

Comerțul extern al Franței. Conform datelor oficiale publicate de biroul statistic valoarea mărfurilor importate în primele patru luni ale anului curent a fost de 2.152,414.000 franci, față de 1.957,613.000 franci în acelaș timp din anul 1906.

Valoarea mărfurilor exportate a fost de 1.854,009.000 franci față de 1.672,637.000 franci din anul 1906.

Starea sămănăturilor în străinătate. Ministerul ungar de agricutură conform raportelor primite dela consulat prezintă starea sămănăturilor astfel:

Statele Unite din America de Nord. Consulul general austro-ungar din Newyork raportează, ca dezvoltarea sămănăturilor în luna Aprilie a fost favorabilă. Consulul din Chicago raportează, că timpul din urmă a fost prielnic dezvoltării sămănăturilor de toamnă, cu toate acestea în unele state starea sămănăturilor e nefavorabilă.

În unele ținuturi și sămănăturile de prim

Cancelaria arhitectului **I. NIGA**

ARA 2, STRADA ARCHIDUCELE IOSIF NUM. 1.

Telefon 275.

Pregătește planuri și specificări de spese pentru edificii publice și private, ca specialist în ritul nostru oriental, edifică și restaurează biserici în mod artistic, trimite schițe și proiecte de spese gratuit.

măvară sunt compromise, așa că au trebuit arate și din nou semănat.

Serbia. Consulul din Ratatz raportează, că timpul în primăvară a fost nefavorabil dezvoltării semănăturilor, ploile multe au avut de urmare, că apele s'au revărsat, și fiind semănăturile sub apă, dezvoltarea se face încet.

Sămănăturile de toamnă au ernat rău, în multe ținuturi grâul a răsărit slab, se poate în deobște constata, că recolta din anul acesta abia va fi mijlocie.

Bursa de efecte. Tendința la bursa de efecte a fost azi fermă.

Imprejurarea, că la bursa de cereale spiritele au devenit mai liniștite a avut de urmare, că azi s'au ivit la bursa de efecte mai mulți cumpărători.

Atât valorile internaționale, cât și cele locale s'au vândut cu prețuri urcate.

Depresiei generale din zilele ultime se pare a urma o animație, în deosebi ceea ce privește circulația în valorile favorizate de speculație.

Tendința în târgul efectiv a fost de asemenea fermă. Rentele și valutele nu s'au schimbat.

La încheierea bursei au notat:

Acțiunile institutului de credit	Coroane
„ „ „ austriac	— 663.75
„ „ „ ung. a.	— 766.—
„ băncei de escompt a.	— 499.—
„ soc. căilor ferate austro ung.	— 683.—
Renta ung. de aur 4 proc. vinde	— 112.25
„ „ „ coroane 4 „ „	— 94.40
„ austr. de aur 4 „ „	— 117.50
„ „ „ coroane 4 „ „	— 99.10
Scrisuri fonciare „Albina“	— 101.—
Napoleond'or (20 franci aur)	— 19.15
20 mărci germane, aur	— 23.56
Galbeni austriaci și ungurești	— 11.43
Bilete germane 100 mărci	— 117.92
„ franceze 100 franci	— 96.—
„ italiene 100 lire	— 95.65
„ române 100 lei	— 95.40
Ruble rusești de hârtie	— 2.53

Prețurile cerealelor. Bursa de cereale a devenit mai liniștită; cu toate acestea prețurile se mențin.

Rapoarte sosite din unele ținuturi prezintă o îmbunătățire în dezvoltarea vegetației, în genere însă situația semănăturilor e nefavorabilă, în cele mai multe ținuturi ale țării n'a plouat și astfel de o îndreptare generală, în deosebi a semănăturilor de toamnă nu poate fi vorba.

Producătorii sunt încă tot rezervați, abia oferă cereale așa, că circulația în târgul de cereale e minimală.

Piața din Budapesta.

L

Cereale.

Grâu, maja metrică., frumos . 21 cor. 40 fil.
„ „ „ „ mijlociu . 20 cor. 60 fil.
„ „ „ „ mai slab . 19 cor. 60 fil.
Săcz-ă, maja m. dela 15 cor. 45 fil. — 15.90
Orz, „ „ „ 14 cor. 45 fil. — 15.—
Cucuruz nou „ 12 cor. 55 fil. — 12.75
Ovăs, „ „ „ 16 cor. 35 fil. — 16.85

II.

Produse.

— Prețurile sunt socotite după 100 kilogr. și în bani gata. —
Unsoare de porc, dela 153 cor. — 154 cor.
Slănină, „ „ „ 130 cor. — 138 cor.
Cartofi, „ „ „ 3 cor. 20 fil. — 5.20
Spirit, „ „ „ 46.50 cor. — 47.—

III.

Târgul de porci Kóbánya (Steinbruch) (Prima calitate ungară).

Bătrâni . . . — — — fileri kilogramul
Tineri . . . 142—144 fileri kilogramul

Redactor responsabil:

VASILE MACREA.

Tip. „Poporul Român”, István-ut 11.

Caut un candidat

de avocat cu praxă. Postul să poate ocupa imediat. Condiții după învoială.

Dr. George Dubleșiu
advocat Hunedoara.

In cancelaria subscrisului numai decât află aplicare un

candidat de avocat,
pe lângă condiții favorabile.

Dr. Toma Ienciu,
advocat, Puj.

CORRESPONDENT

de limba germană, română și posibil franceză, cu cunoștințe de contabilitate, se caută pentru o casă de manufactură engros în România.

Condițiuni speciale: să fie creștin, etatea cel mult 30 de ani, liber de armată, de preferat cei cari au mai lucrat în branșa manufacturii.

Oferte cu pretențiunile de salariu și extrase după certificatele de studii și de servicii în cele trei limbi, a se adresa la Administrația ziarului sub D. P. 16.

11-15

Banca Națională a României.

SITUAȚIUNE SUMARĂ.

1906 29 Aprilie	ACTIV	1907	
		21 Aprilie	28 Aprilie
104 469 951	73 962 451 Reserva metalică Aur 80 546 962 30 507 500 „ Trate Aur . 33 595 000	114 200 032	114 141 962
1 783 808	Argint și diverse monete	1 439 745	1 469 745
51 232 393	Portofoliu Român și Străin	68 157 909	79 429 100
24 396 801	*) Impr. contra ef. pub. 10 518 100 „ „ „ „ în contcurent 19 193 203	29 779 101	29 711 303
11 999 876	Fonduri publice	11 999 924	11 999 924
13 908 055	Efectele fondului de rezervă	15 931 570	15 931 570
2 910 292	„ „ de amortizarea imob. și material	3 265 121	3 265 121
5 770 058	Imobili	5 872 645	5 873 362
602 438	Mobilier și Mașini de Imprimerie	639 482	639 581
620 832	Cheltueli de Administrațiune	641 409	645 429
82 423 752	Deposite libere	101 863 317	102 395 067
—	„ „ ct provizoriu	70 000	70 000
17 660 491	Compturi curenți	26 218 422	14 891 736
21 106 871	Compturi de valori	21 162 756	22 662 322
<u>339 886 618</u>		<u>401 241 433</u>	<u>403 125 897</u>

PASIV

12 000 000	Capital	12 000 000	12 000 000
21 266 042	Fond de rezervă	22 726 229	22 826 193
3 158 004	Fondul amortisării imobilelor și material	3 373 692	3 373 692
220 144 000	Bilete de Bancă în circulațiune	260 145 240	261 329 500
894 820	Dobânzi și beneficii diverse	1 062 955	1 131 445
82 423 752	Deposite de retras	101 863 317	102 395 067
—	„ „ ct provizoriu	70 000	70 000
—	Compturi curenți	—	—
<u>339 886 618</u>		<u>401 241 433</u>	<u>403 125 897</u>

Scmptul 50%.

*) Dobânda 5%.

Telegramă

Nepotului George, — Munții apuseni.

Am dispus să-ți trimită firma românească: F. A. Degan-Fiume, 5 kgr. cafea gustoasă din care a cumpărat: R. Patița, Dr. Mihăilaș, Dr. Burdan, Dr. Banfi, Ungurean, Cathișel, judele reg. G. Vârtic, Bontescu, Dr. Onșor, Dr. Pap. S. Dr. Crișan, dr. Meseșan, N. Aleman în Bosnia, dr. Andressi, M. dr Meșter, dr. Gropșan, Morariu, dr Delen, directorul P. Stoica, Vet. Demeter, dr Frențiu, M, Beșan, dr. Popescu, dr. Erdélyi, doamna v. Marinovits, dr. Cozma, dr. Manda, not. pub. Dregan, V. dr. Cheresteș, inginerul V. Mandeal, dr. Pap, dr. Bucur, dr. Demian, dr. Suci, M. dr. Ciuta, C. Secula, dr. Halic, dr. Morcan, dr. Novac, dr. Chețianu, Corcheș, doamna dr. Bogdan din Lăpuș, dr. Ardelean, dr. Trăilescu, dr. Tisu, prof. Bulc, dr. Ionescu, S. dr. Mladin, dr. Crăciunescu, dr. Miclea, dr. Marcu, dna dr. Motoc, etc. și 1 kgr. Tea „Degan“ din care are și Directoara Stolojan, Beiuș. El știe că cu cafea și tea trăiți. Scoate rembursamentul, nu mă face de rușine. Fă-i propagandă că-i omcinstit și bun Român. Preț-curent trimite gratis!

5-5

Uncheșul AUGUST.